

ANTI-PESTBELEID
OBS PRINSES CATHARINA AMALIA
FEBRUARI 2025

Inleiding

Scholen zijn verplicht om een veiligheidsplan te hebben. Een onderdeel van dit plan is het anti-pestprotocol / -beleid. Hierin wordt vermeld hoe de school pestgedrag signaleert en aanpakt. Door het beleid te volgen, ontstaat er een samenwerking tussen alle betrokkenen. Dit zijn de school, de ouders, de gepeste, de pester en de zwijgende middengroep of meelopers. Om pesten te voorkomen of op te lossen is het belangrijk dat iedereen die betrokken is bij pesten het probleem erkent. Een veilige en ondersteunende sfeer is de basis voor een goede leeromgeving. Dat wil ook PCA graag zijn voor haar leerlingen. Dit komt niet van de ene op de andere dag tot stand, het vraagt om voortdurende aandacht en inspanning.

Wanneer pesten voorkomt op een school, dan is dat een wezenlijk en groot probleem. Het is doorgaans niet gemakkelijk op te lossen. Pestgedrag is schadelijk, zowel voor een slachtoffer als voor degene die pest. Als school proberen wij pesten te voorkomen. Dit start altijd met het bespreekbaar maken van het onderwerp en afspraken te maken over gedrag. Dit gebeurt voornamelijk in de klas. De leerkracht heeft hierbij een belangrijke rol. Maar, het oplossen van pestproblemen is een gedeelde verantwoordelijkheid. Niet alleen leerkrachten en leerlingen spelen hierbij een rol, maar ook ouders. Het werkt goed wanneer aan vaardigheden die op school worden geleerd ook thuis verder wordt gewerkt.

Pesten speelt zich vaak in het verborgene af. Dan is het moeilijk om er grip op te krijgen. Het is belangrijk dat iedereen binnen de schoolgemeenschap pesten als een bedreiging voor een veilig klimaat ziet. Dit betekent voorkomen, signaleren, melden en bestrijden wanneer nodig. Een middel daarvoor is beleid dat door alle betrokkenen dient te worden uitgedragen en nageleefd. Kennis over pesten is helpend. In dit document wordt dan ook af en toe verwezen naar sites waarop deze kennis te vinden is, zoals [het Nederlands Jeugd Instituut](#).

Voor de leesbaarheid worden alle volwassen wettelijk vertegenwoordigers van een kind in dit document 'ouders' genoemd. We schrijven 'leerlingen' wanneer het om de schoolse situatie gaat en 'kinderen' wanneer we spreken over thuis.

1. DE DEFINITIE VAN PESTEN

Pesten is een vorm van herhaaldelijk gedrag waarbij één persoon of een groep anderen opzettelijk pijn doet, vernedert, bedreigt of buitensluit. Het kan zowel fysiek, verbaal als psychologisch van aard zijn en kan zich voordoen op verschillende plaatsen, zoals op school, op het werk, thuis of online. Bij pesten is er sprake van een machtsongelijkheid, waarbij de pester meer macht of status heeft dan het slachtoffer. – Kenniscentrum Pesten

1.1. KENMERKEN

Wanneer ongewenst gedrag gedefinieerd kan worden als pesten, zijn er 3 belangrijke kenmerken waaraan het voldoet:

1. Herhaaldelijk: het is een patroon van terugkerend gedrag dat zich over een langere periode voordoet. Dat kan op verschillende plaatsen zijn; op school, tijdens het werk, in de buurt of online.
2. Opzettelijk: pesten is intentioneel en heeft als doel het slachtoffer schade toe te brengen. Dit kan zijn door beledigen, uitsluiten, vernederen, roddelen, bedreigen, door geruchten online te verspreiden of zelfs door fysiek geweld.
3. Machtsongelijkheid: het verschil in machtsverhouding kan komen door fysieke kracht, sociale status, populariteit of andere zaken waardoor een pester controle kan/wil uitoefenen over een slachtoffer.

1.2. OORZAKEN

Het komt voor bij alle leeftijdsgroepen en allerlei situaties en kan allerlei verschillende oorzaken hebben. Oorzaken van pesten kunnen liggen in de opvoedingssituatie, het kind zelf en ook omgevingsfactoren kunnen een rol spelen.

Denk bijvoorbeeld aan:

Een opvoedingssituatie waarbij

- er problemen thuis zijn
- de ouder het lastig vindt op te voeden
- weinig aandacht is, een kind zijn/haar eigen gang kan gaan
- een kind gestraft wordt middels agressie
- gewelddadige games worden gespeeld of programma's worden gekeken
- een kind in een niet passende rol geduwd wordt

Een kind dat

- zich vaak buitengesloten voelt
- voortdurend competitie met anderen wil aangaan
- zich minder voelt dan de rest
- een bepaalde aandoening heeft, zoals sociaal-emotionele problemen, autisme of AD(H)D
- een ontwikkelingsachterstand heeft

Omgevingsfactoren waar

- veel concurrentie / strijd om macht is (een klas of buurt)
- de pester vroeger zelf gepest werd
- een pestvoorbeeld wordt gegeven door bijvoorbeeld volwassenen
- de school- of woonomgeving ruimte geeft voor pestgedrag

Ondersteuning voor zowel slachtoffer als pester is dus belangrijk. Alleen 'regels' opleggen zien wij niet als afdoende. Op obs PCA kijken wij liever naar het kind als geheel, met een thuissituatie, een karakter en een omgeving waar het iedere dag is. Wij maken afspraken over hoe wij met elkaar omgaan en helpen elkaar bij het hebben van respect en begrip naar elkaar en elkaars persoonlijke situatie toe. Lessen over en training van gedrag, leren omgaan met social media en elkaar is daarbij een belangrijke tool. Naast samen leren over pesten zien wij het 'gedrag' pesten als absoluut onacceptabel binnen onze school.

Bij de aanpak van pestgedrag zijn wat ons betreft altijd 5 partijen betrokken:

- de pester
- het slachtoffer
- de school
- de ouders
- de meelopers of zwijgende omstanders

In een peestsituatie zullen dan ook alle partijen betrokken worden bij het oplossen ervan.

2. PREVENTIE

2.1. DE VREEDZAME SCHOOL

De obs PCA werkt met het programma De Vreedzame School (hierna: DVS). Hierover is uitgebreid terug te lezen in ons visiedocument Burgerschap. Leerlingen leren op onze school via dit programma competenties/vaardigheden die hen helpen in de sociale interactie met anderen. Zij leren verantwoordelijkheid te nemen voor een veilig (school)klimaat. Ze leren hun mening te geven en conflicten op een positieve manier op te lossen. Er zijn binnen dit programma op democratische wijze met de leerlingen gedragsafspraken gemaakt en er wordt een gezamenlijke taal gesproken. In de schooljaren 2022-2023 en 2023-2024 is een implementatietraject gevolgd met de CED-groep om een Vreedzame School te worden. Praten over pesten, leerlingen handvatten bieden om hier mee om te gaan wanneer het voorkomt, is vast onderdeel van dit programma.

2.2. PEDAGOGISCHE VISIE

In schooljaar 2023-2024 is onder begeleiding van de Loodsboot in Den Haag door het team een hernieuwde pedagogische visie geformuleerd. Er is gezocht naar school-brede gedragscodes. Deze kregen uiteindelijk vorm in onze KROONPUNTEN. In schooljaar 2024-2025 worden deze geïmplementeerd in het gedrag van zowel leerlingen als medewerkers. Steeds wordt er in een periode de focus gelegd op 1 kroonpunt. De implementatie duurt tot kerst 2025. Er vinden tussentijdse evaluaties plaats, waarna de gedragscodes worden geborgd in het beleid van de school. Veel gedragingen hebben een link naar de vaardigheden die centraal staan binnen DVS, dit is zichtbaar in de tekeningen. De kroonpunten hangen op strategische punten in de school.

3. REAGEREN OP GEDRAG

3.1. HET 4-LADEMODEL

Als onderdeel van onze pedagogische visie hanteren wij binnen het PCA-team het 4-lademodel (Monique D'Aes) wanneer we ongewenst gedrag zien. Hiermee brengen we de ernst van een 'overtreding' in kaart om vervolgens passend en menselijk op te treden. Het is een structuur waarbij we per overtreding de juiste 'schuif' of lade opentrekken en reageren.

Wij onderscheiden hierbij 4 soorten -oplopend-gedrag:

- licht incidenteel probleemgedrag (groen)
- licht frequent probleemgedrag (blauw)
- ernstig incidenteel probleemgedrag (geel)
- ernstig frequent probleemgedrag (rood)

<p>ERNSTIG FREQUENT PROBLEEMGEDRAG GRENSOVERSCHRIJDEND</p> <p>Uitvergroting van gele gedrag; zorgt voor leed, boosheid van anderen. Impact op gevoel van sociale veiligheid in de klas/groep. Vaak gepaard met onverschillige houding of stoerheid dader.</p> <p>ondersteuning nodig +, discipline nodig +, IN- EN ONTSPANNING BIJ TERUGKEER</p> <p>Belangrijk: -ga na of er sprake is van een stoornis of een rol in de groep die onder dit gedrag liggen -verzwarende maatregelen zoals bij geel hebben vaak weinig effect (vanwege boven) -zoek mogelijkheden tot herstel: -brief aan slachtoffer / uitspreken excuses -nauw contact ouders -onplezierige maatregel (let op: geen machtsstrijd) -confrontatie met gevolg daden -tijdelijke verwijdering uit de klas/groep</p> <p>Stappen herhaald geweld:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ouders informeren, bespreken met directie 2. ouders uitnodigen met ib of directie 3. duidelijke vervolgsafspraken maken over vervolg (onderzoek/herstel/sanctie) 4. evt. interne of externe schorsing (besluit directie) – protocol DHS 5. in overleg met ib: OPP (verwijzing is uiteindelijk een optie) 	<p>LICHT INCIDENTEEL PROBLEEMGEDRAG ONGEWENST</p> <p>Niet zo ernstig, komt niet frequent voor, is nog onschuldig. Heeft weinig impact op de sfeer. Wordt problematischer wanneer meerderen het tegelijk uitvoeren.</p> <p>ondersteuning nodig -, discipline nodig -</p> <p>Voorbeelden: -stiekem iets doen of gebruiken tijdens de les / niet actief meedoen -ongevraagd door de klas lopen -door instructies heen praten / op negatieve manier aandacht vragen -ongepast taalgebruik -niet luisteren naar aanwijzingen / houden aan (school)afspraken / uitdagen -op een verkeerde plek zijn -geringe taakaanvaarding tonen</p> <p>Belangrijk: -snelle reactie leerkracht: onopvallend en zonder emotie -benoemen wat je ziet – wat je wilt zien – kans geven dit te laten zien -wijs op gedragsverwachtingen</p>
<p>ERNSTIG INCIDENTEEL PROBLEEMGEDRAG GRENSOVERSCHRIJDEND</p> <p>Iemand verliest controle, dit is normaal gesproken niet (vaak) zo. Zware overtreding, dus forse maatregel: individueel disciplinerend gesprek, vergoeding, gesprek met ouders, onplezierige maatregel, tijdelijke verwijdering uit de groep (intern). Er komt een boodschap van de discipline uit: "Dit pikken we niet."</p> <p>ondersteuning nodig -, discipline nodig +, IN- EN ONTSPANNING BIJ TERUGKEER</p> <p>Voorbeelden: -pesten / discrimineren / grof taalgebruik / seksuele intimidatie -fysiek naar leerkracht of andere leerling (ruzie / vechten) of ermee dreigen -iets (moedwillig) kapot maken of gooien met spullen / diefstal -brutaliteit / grote mond / weigeren mee te werken -weglopen of verstopten / opsluiten in aparte ruimte (toilet) -veiligheid van anderen schaden</p> <p>Belangrijk: -ga na waaraan het gedrag te wijten is, wat maakt het verliezen van controle? -bel ouders direct, nodig hen uit op gesprek (liefst zelfde dag) -afhankelijk van de ernst: bespreek met ib of directie het oudergesprek voor (vervolg)</p>	<p>LICHT FREQUENT PROBLEEMGEDRAG ONGEWENST</p> <p>Er wordt een vooraf besproken grens overschreden. Link met orde-verstorend gedrag is duidelijk aanwezig. Soms is ongewenst gedrag gewoonte geworden (versterkt door omgeving). Straffen meestal geen effectieve strategie. Veelvuldig voorkomen van de groene gedragingen.</p> <p>ondersteuning nodig +, discipline nodig -</p> <p>Belangrijk: -leerling kent soms geen alternatieven -voordoelen oefenen van gewenst gedrag -maak duidelijke afspraken met consequenties wanneer het goed of fout gaat -voer individuele of groepsinterventies uit zoals Time Timer, boosheidsthermo, Time out -geef frequent tussentijdse feedback -bespreek met ouders, zoek samen met leerling en hen naar oplossingen -blijf in contact en relatie -ga na wat de ondersteuningsbehoeften zijn (evt. hp)</p>

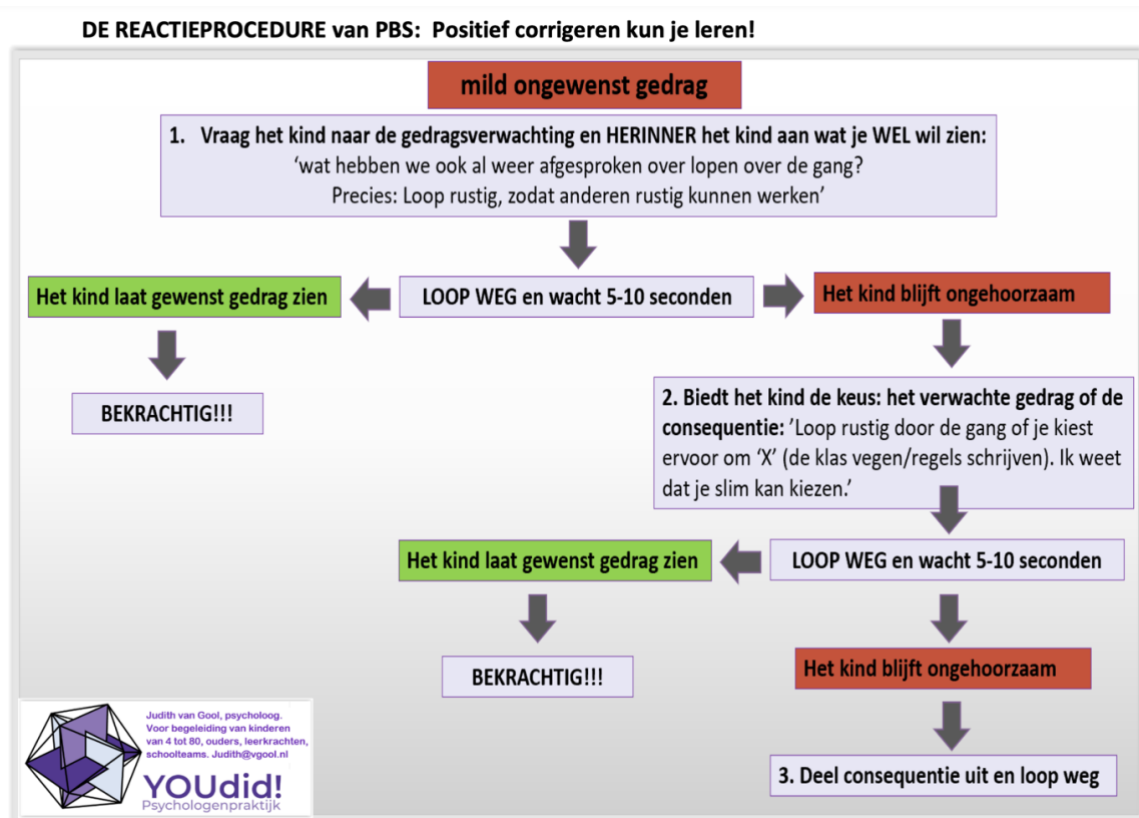
Meer over de achtergrond van het 4-lademodel is te lezen op [Sanctiebeleid op school - kies de juiste maatregel](#)

3.2. BELEID DE HAAGSE SCHOLEN

De Haagse Scholen (hierna: DHS) heeft ter ondersteuning (sanctie)beleid gemaakt op de schorsing van leerlingen. Deze is opvraagbaar bij de school. Wanneer de school te maken krijgt met 'geel' of 'rood' gedrag uit het 4-lademodel, dan kan het zijn dat dit beleid wordt ingezet. Dit gebeurt altijd in overleg met het management en het zorgteam van de school. Daarbij wordt altijd afstemming met ouders gezocht.

3.3. REACTIEMODEL

Ter ondersteuning aan de leerkrachten is op basis van het programma PBS de Reactieprocedure van Judith van Gool (onderwijs- en opleidingspsycholoog) beschikbaar gesteld om op een positieve, maar duidelijke manier te reageren op 'groen' en 'blauw' gedrag op het moment dat dit gebeurt. Dit is binnen de school geen harde afspraak, maar meer een inspiratie /tip voor leerkrachten.

[Klik hier op de link: Reactiemodel PBS](#)

3.4 DE STATUS VAN PESTEN

Als team hebben wij afgesproken om pesten binnen het 4-lademodel te classificeren als geel en rood gedrag. We hebben ook afgesproken, dat hierbij altijd de ouders en het managementteam betrokken wordt door de leerkracht. Juist omdat pesten als zo schadelijk wordt gezien voor meerdere betrokken partijen, nemen wij dit erg serieus. Je zou kunnen zeggen, dat wij op obs PCA een 'zero tolerance-beleid' beogen wanneer het gaat om pesten. Dit gedrag staat namelijk haaks op de grondwet die wij binnen DVS hebben afgesproken met elkaar:

Welkom op onze school:
hier dragen wij zorg voor onszelf, elkaar en onze omgeving.

3.5 VERTROUWENSPERSOON LEERLINGEN

Intern begeleider Arianne Vriens is het aanspreekpunt voor leerlingen wanneer zij te maken krijgen met pestgedrag door anderen. Naast leerlingen kan zij ook zorgen voor begeleiding voor leerkrachten en groepen om pesten te voorkomen of adequaat aan te pakken. Zij bewaakt de meldcode en houdt deze onder aandacht van het team. Op posters door de school en via bezoeken aan de groepen is de rol van Arianne kenbaar gemaakt bij leerlingen. Zo weten zij haar bij problemen te vinden.

4. PESTEN EN PLAGEN

Om te kunnen beoordelen welke reactie passend is, is het bij pesten belangrijk te weten wat we onder pesten en plagen verstaan. Op obs PCA willen we ten behoeve van een veilig schoolklimaat duidelijk hebben wat we bedoelen wanneer we het over pesten hebben.

4.1. HET VERSCHIL

Plagen is een speelse en wederzijdse vorm van interactie tussen kinderen. Het is meestal kortdurend en niet bedoeld om schade aan te richten.

Pesten is een opzettelijke, herhaalde en negatieve vorm van gedrag gericht op een individu die zich moeilijk kan verdedigen. Het doel is om schade toe te brengen, macht te tonen en de ander te vernederen.

In hoofdstuk 1 staan de drie kenmerken van pesten beschreven: pesten is herhaaldelijk, opzettelijk en er is sprake van een machtsongelijkheid. Plagen daarentegen is vaak gelijkwaardig, wederzijds, kortdurend en niet kwaad bedoeld:

- Er is meestal sprake van een gelijkwaardige relatie tussen de betrokkenen. Beide partijen kunnen lachen en plezier beleven aan de interactie.
- Plagen is vaak wederzijds en beide partijen doen mee aan het spel. Het is niet gericht op het pijn doen of vernederen van de ander of 1 uitgekozen persoon.
- Meestal gebeurt plagen af en toe en is het van korte duur. Het heeft geen langdurig negatief effect op de betrokkenen.
- De intentie is meestal niet kwaadwillend. Het kan zelfs helpen bij het ontwikkelen van sociale vaardigheden, zoals het omgaan met humor en het opbouwen van veerkracht.

4.2. SIGNALLEN

Leerlingen die gepest worden, vertonen onder andere de volgende signalen:

- blauwe plekken of andere verwondingen
- spullen die 'kapot' gaan
- vaak alleen zijn, geen vrienden lijken te hebben / nooit iemand mee willen nemen
- vaak als laatste gekozen worden
- geen zin hebben om naar school te gaan (waar dit anders wel zo was) / ziek melden
- dicht bij de leerkracht willen blijven
- bang, neerslachtig, huilerig
- ineens weer in bed plassen
- verminderde schoolresultaten
- clownesk gedrag vertonen
- afkopen (snoep of geld geven, huiswerk maken voor anderen)
- signalen van anderen eromheen dat iemand gepest wordt
- onrustig slapen of dromen
- onlogische routes nemen naar school
- stelen
- concentratieproblemen
- somber, futloos of teruggetrokken gedrag
- lichamelijke klachten, zoals hoofdpijn of buikpijn, moeheid
- slechte prestaties.

In de groep zijn we alert op onder andere de volgende signalen:

- iemand heeft altijd een bijnaam, de eigen naam wordt (bijna) niet genoemd
- een leerling krijgt steeds de schuld door anderen
- briefjes doorgeven
- beledigingen uiten
- opmerkingen over kleding of uiterlijk
- buitensluiten
- buiten school opwachten
- geweld
- op weg naar huis achternagaan
- spullen afpakken, vernielen of verstopten
- fysiek, verbaal of via social media bedreigen
- schelden en schreeuwen tegen steeds eenzelfde slachtoffer.

4.3. ONDERSTEUNING BIEDEN

De school heeft ten opzicht van de 5 partijen verantwoordelijkheden. Zo neemt de school stelling tegen pesten. Ook zorgt het managementteam ervoor, dat het team afdoende toegerust wordt om signalen te herkennen en passend op te treden. Dit gebeurt onder andere door een helder beleid te formuleren en afspraken over gedrag te maken. Naast de kroonpunten en de afspraken uit het 4-lademodel zijn er ondersteuningsmogelijkheden waarvan de school gebruikmaakt.

Steun aan de gepeste leerling:

- luisteren en serieus nemen
- overleg over een mogelijke oplossing
- samen werken aan een oplossing
- eventueel deskundige hulp / vaardigheidstraining
- follow-up gesprekken

Steun aan de pester:

- bespreken wat het voor een ander betekent om gepest te worden
- helpen om positieve relaties met anderen te onderhouden
- helpen om aan afspraken en regels te houden
- gevoel van veiligheid creëren
- begrenzen van ongewenst gedrag
- follow-up gesprekken

Steun aan ouders:

- signalen serieus nemen
- frequent communiceren, op de hoogte houden van ontwikkelingen
- informatie en advies over pesten geven
- gezamenlijk het pesten aanpakken: op school en thuis
- doorverwijzen wanneer nodig

Steun aan meelopers / omstanders:

- duidelijke gedragsafspraken
- praten over pesten en de verschillende rollen hierbij
- overleg over mogelijke oplossingen
- samen werken aan een oplossing

5. VERWACHTINGEN EN AANSPREEKPUNTEN

Pesten is een complex probleem. Onze ervaring leert dat ouders willen dat een school signalen van pesten serieus neemt, dat er geluisterd wordt en dat er actie wordt ondernomen tegen pesten. Als school zijn wij verplicht een leeromgeving te creëren waarin leerlingen zich in veiligheid kunnen ontwikkelen. Pesten is een onveilige situatie en daarom zijn wij verplicht dit aan te pakken.

Van obs PCA mag u verwachten:

- dat er een aanspreekpunt is voor ouders en leerlingen
- dat er binnen de school een verantwoordelijke is voor het anti-pestbeleid
- dat er omschreven staat hoe pesten op obs PCA wordt tegengegaan

5.1. DE LEERKRACHT, DE EERSTE VERANTWOORDELIJKE

De leerkracht is en blijft op obs PCA altijd de eerste verantwoordelijke voor zijn/haar leerlingen en dus het eerste aanspreekpunt voor leerlingen en hun ouders. Deze leerkracht wordt ondersteund en bijgestaan door het zorgteam: de intern begeleiders. Mocht het voor een leerkracht en ouders nodig zijn, dan kunnen zij adviseren over of aanschuiven bij een gesprek. De intern begeleiders zijn lid van het managementteam en hebben tweewekelijks overleg met de directie om ontwikkelingen te bespreken. Met de leerkrachten is afgesproken, dat signalen van pestgedrag altijd met een lid van het managementteam worden besproken, alsmede met de ouders (van zowel pester als slachtoffer).

5.2. DE OUDERCOÖRDINATOR

In Nederland is er vanaf 2024 een beweging richting de 'brugfunctionaris'. Op obs PCA heeft deze taak vorm gekregen via de oudercoördinator. Dit is iemand die als taak heeft ouders bij de school te betrekken en kan ouders rechtstreeks te woord staan bij problemen. Deze kunnen uiteenlopende thema's hebben. Bij de start van het schooljaar van 2024-2025 is hiervoor de leerkracht Souad Mallouk geschoold en aan de slag gegaan. Souad kan vanuit haar rol als coördinator ouders aanhoren, aanspreken, adviseren of bijstaan. Zij vormt als het ware een 'brug' tussen ouders en school. Ook rond het thema pesten. Via de nieuwsbrieven wordt deze mogelijkheid regelmatig onder de aandacht gebracht bij ouders.

5.3. DE PESTCOÖRDINATOR(EN)

De intern begeleiders vormen het aanspreekpunt voor leerlingen en leerkrachten wanneer het gaat om pesten. Zij weten:

- het wettelijk kader rondom pesten en kunnen deze toepassen
- welke verplichting de school heeft in de aanpak van pesten
- passende maatregelen te treffen voor de leerlingen, ouders en overige betrokkenen
- hoe gesprekken te voeren met ouders en leerlingen die zorgen hebben over pesten
- welke passende vervolgstappen gekozen kunnen worden bij welke situatie
- leerkrachten te begeleiden bij het inzetten van passende interventies

5.4. VERANTWOORDELIJKHEDEN

Zorgen voor een fijne, positieve schooltijd van leerlingen is een verantwoordelijkheid die wij op obs PCA in gezamenlijkheid voelen. Wij streven er dan ook naar altijd in contact te blijven met onze leerlingen en hun ouders. Wij zien dit als één van de voorwaarden om pesten te voorkomen en aan te pakken. Neemt u dus bij zorgen vooral contact op met iemand in het team!